

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/43/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7713202348
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7713202348.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Aleny Mikovej, v spore žalobcu Slovenská republika, za ktorú koná Regionálna veterinárna a potravinová správa v Michalovciach, so sídlom v Michalovciach, S. Chalupku 22, IČO: 31 295 207, zast. PUCHALA, SLÁVIK & partners s.r.o., Košice, Kmeťova 24, IČO: 36 860 930, proti žalovanému T. B. M., G.. XX.X.XXXX, K. O., A. XX, zast. JUDr. Jánom Kusom, advokátom, Michalovce, Nám. osloboditeľov 10, o zaplatenie 28.738,87 € s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku 12C/229/2013-683 z 13.4.2018 Okresného súdu Trebišov

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

P r i z n á v a žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalobcovi v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie rozsudkom žalobu žalobcu zamietol a žalobcu zaviazal uhradiť žalovanému trovy konania v celom rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Vychádzal zo žaloby, ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplatenia sumy 28 738,87 € s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia tvrdiac, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 20C/80/2009 zo dňa 28.1.2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/127/2010 zo dňa 14.12.2011 bolo určené, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností, nachádzajúcich sa v kat. úz. Z., z ktorých časť zapísaných ako parc. č. 328, 330/1, 330/2, 332/1 a stavbu súp. č. 5865 na parc. č. 328 užíval žalovaný, hoci nebol ich vlastníkom. Výšku bezdôvodného obohatenia žalobca vyvodil z náhrady ušlého zisku z nerealizovaného prenájmu za obdobie od 1.10.2008 do 30.9.2012 vychádzajúc zo znaleckého posudku vypracovaného T. B. R.. Súd prvej inštancie vzal do úvahy obranu žalovaného, ktorý žalobu navrhol zamietnuť s tvrdením, že sporné nehnuteľnosti nadobudol legálnym spôsobom a to kúpno-predajnou zmluvou od Ing. Z. K. zo dňa 21.12.2005, keď jeho vlastnícke právo bolo evidované aj v katastri nehnuteľností až do 6.2.2012, kedy sa stal právoplatným rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobca je vlastníkom predmetných nehnuteľností, kvôli čomu ich vydal dňa 2.10.2012. Na základe kúpno-predajnej zmluvy spísanej do notárskej zápisnice č. N/107/2005 dňa 2.11.2005 zistil, že žalobca (Regionálna veterinárna a potravinová správa v Michalovciach) odpredal T. Z. K. - Agrotechna viaceré nehnuteľnosti zapísané na LV č. 6034, č. 6036, č. 6035, č. 239 a č. 6033 v kat. úz. Z. a následne T. Z. K. ako ich vlastníka časť z nich odpredal kúpnu zmluvou zo dňa 21.12.2005 žalovanému za kúpnu cenu 638.638,- Sk. Zistil ďalej, že Okresný súd Michalovce rozsudkom zo dňa 28.1.2010 pod sp. zn. 20C/80/2009 určil, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností, zapísaných na LV č. 6032, 6034, 6036, 6035, 239 a 6033 a Krajský súd v Košiciach svojim rozsudkom sp. zn. 11Co/127/2010 zo dňa 14.12.2011 jeho rozhodnutie potvrdil s tým, že pokladal kúpnu zmluvu uzavretú

medzi žalobcom a T. Z. K. za absolútne neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, keďže ku prevodu majetku štátu nebol daný súhlas Ministerstva financií Slovenskej republiky v zmysle zák. č. 278/93 Z.z. Citoval § 451 ods. 1 a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka a za nepochybné pokladal, že zmluva uzavretá medzi žalobcom a T. Z. K. je absolútne neplatná, ako to bolo judikované vo vyššie uvedených rozsudkoch. Uviedol, že ak žalobca už podaním pôvodnej žaloby o určenie vlastníckeho práva bol presvedčený, že kúpna zmluva v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka je neplatná, mal potom vrátiť kúpnu cenu žalovanému avšak tak neurobil a na druhej strane sa domáha ušlého zisku z nerealizovaného fiktívneho nájmu. K vráteniu plnenia z neplatnej kúpnej zmluvy pritom došlo až 30.9.2012, kedy bola vrátená žalobcom kúpna cena žalovanému a tento následne nehnuteľnosti vydal žalobcovi. Dospel k záveru, že žalovaný sa na úkor žalobcu neobohatil a k obohateniu by došlo len v prípade, ak by žalobca kúpnu cenu vrátil a následne žalovaný by nehnuteľnosti i tak užíval. Poukázal ďalej na výsledky obdobnej právnej veci vedenej Okresným súdom Rožňava pod sp. zn. 8C/20/2014 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach pod sp. zn. 6Co/321/2016. Námietkou premlčania vznesenou žalovaným sa už ďalej nezaoberal, keďže žalobu v celom rozsahu zamietol z iných dôvodov.

3. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP.

4. Rozsudok napadol včas podaným odvolaním žalobca, navrhol ho zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť uplatniac pritom odvolacie dôvody upravené v § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP. Zrekapituloval skutkový stav predchádzajúci podaniu žaloby a poukázal predovšetkým na rozsudok Okresného súdu Michalovce sp.zn. 20C 80/2009 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 11 Co 127/2010 zo dňa 14.12.2011, ktorými bol za vlastníka sporných nehnuteľností určený štát - Slovenská republika. Bol toho názoru, že z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 2.11.2005 kupujúci - T. Z. K. nikdy nenadobudol k predmetným nehnuteľnostiam vlastnícke právo, čomu zodpovedá aj rozhodovacia prax Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR, na ktorú poukázal. S prihliadnutím na túto skutočnosť ani žalovaný nikdy nenadobudol spoluvlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe ďalšej kúpnej zmluvy zo dňa 21.12.2005 a nakoľko ohľadom nehnuteľností nemal uzavretú žiadnu nájomnú ani inú zmluvu je nepochybné, že nehnuteľnosti v jeho vlastníctve užíval bez právneho titulu a tým sa aj bezdôvodne obohatil. Tomuto výkladu zodpovedá aj rozhodovacia činnosť Najvyšších súdov Slovenskej a Českej republiky, ako aj všeobecných súdov, ktoré rozhodnutia konkretizoval spisovými značkami. Záväzok vzniknutý z bezdôvodného obohatenia je navyše objektívnej povahy a nie je viazaný na predpoklad porušenia právnej povinnosti alebo zavinenia. Ďalej dôvodil, že štát - Slovenská republika nebol účastníkom kúpnej zmluvy zo dňa 2.11.2005 a ani kúpnej zmluvy zo dňa 21.12.2005 a nemohol zaviniť ani neplatnosť týchto právnych úkonov. Namietal, že so žalovaným nikdy žiadnu zmluvu neuzatvoril, a teda ani mu nemohla vzniknúť povinnosť vrátiť kúpnu cenu a závery konajúceho súdu sú v rozpore so zisteným skutkovým stavom veci. V prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním nehnuteľnosti bez právneho dôvodu plnenie (majetková hodnota) spočíva v realizovanom užívanom práve k hnuťelnej alebo nehnuteľnej veci a keďže nie je možné vrátiť spotrebované plnenie v podobe užívacieho práva k nehnuteľnostiam, je žalovaný povinný poskytnúť mu peňažnú náhradu vo výške nájomného, ktoré by bol žalovaný povinný platiť za obvyklých okolností, ak by užíval nehnuteľnosti na základe platného právneho titulu, čo potvrdzuje aj rozhodovacia prax všeobecných súdov, ako aj odborná literatúra. Nevylúčil, že súd prvej inštancie mohol posudzovať nárok žalobcu aj ako nárok na náhradu škody čomu zodpovedá skutočnosť, že sa zaoberal otázkou „porušenia právnej povinnosti“, ako aj otázkou „zavinenia“. S odvolaním sa na základné princípy práva na spravodlivý súdny proces, ako aj na právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia a princíp právnej istoty pokladal napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené, a to znovu s poukazom na rozhodovacia prax Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR. Namietal tiež proti odkazovaniu odôvodnenia rozhodnutia na súdny spis Okresného súdu Rožňava v právnej veci 8C 20/2014 a na súdny spis Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 6 Co 321/2016, ktoré k súdному spisu v predmetnej právnej veci neboli ani pripojené. Na danú vec nie je možné uplatniť ani odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14.11.2017 sp.zn. 6Co 321/2016. Nesúhlasil tiež s právnym názorom súdu o existencii oprávnenej držby žalovaného v rozhodnom období, keď otázku dobrej viery je potrebné vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska. Upozornil, že dňa 7.5.2009 podal na Okresnom súde Michalovce žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam, a teda doručeníím tejto žaloby žalovanému zanikla jeho dobrá viera, že mu dotknuté nehnuteľnosti patria, v dôsledku čoho sa jeho postavenie zmenilo na nie dobromyseľného držiteľa. Dobrá viera totiž vyjadruje vnútorný (psychický) stav držiteľa a treba ju hodnotiť vždy objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska samého účastníka. Zotrval na názore, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené a je nepreskúmateľné.

5. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť. Uviedol, že Okresný súd v Michalovciach v rozsudku z 28.1.2010 sp.zn. 20C/80/2009, v ktorom rozhodol o vlastníctve žalobcu k sporným nehnuteľnostiam tiež ustálil, že on bol dobromyseľný pri nadobudnutí vlastníckeho práva, keďže žalobca nezabezpečil vlastnou vinou všetky náležitosti predchádzajúce zmluve a to vo forme súhlasu Ministerstva financií. Nehnuteľnosti teda nadobudol v dobrej viere a bol dobromyseľný v tom, že mu patria, čo bolo podopreté aj zápisom v liste vlastníctva a platí nevyvrátiteľná domnienka, že údaje katastra sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak a ten bol preukázaný až právoplatným rozhodnutím súdu, a to dňom 6.2.2012. Po rozhodnutí súdu prekážka na vrátenie predmetných nehnuteľností bola na strane žalobcu, nakoľko tento vrátil kúpnu cenu ďalšiemu žalovanému T. Z. K. až dňa 27.9.2012 a nehnuteľnosti tak boli žalobcovi vrátené až dňa 2.10.2012. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že po kúpe predmetných nehnuteľností, t.j. od 21.12.2005 do ich odovzdania, t.j. do 2.10.2012 tieto nehnuteľnosti zrekonštruoval a nadhodnotil. V uvedenom období takto užíval v prevažnej časti svoj vlastný majetok. Poukázal ďalej na závery obsiahnuté v rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14.11.2017 sp.zn. 6Co/321/2016, v ktorej veci sa prejednávala obsahovo totožná vec žalovaného Slavka Maďara.

6. Žalobca vo vyjadrení ku stanovisku žalovaného z dňa 27.12.2018 zotrval na svojej právnej argumentácii a na dôvodoch odvolania.

7. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie ako podané včas a oprávnenou osobou bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP, preskúmal napadnuté výroky rozsudku aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 ods. 1,2 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

8. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 23.5.2019, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli riadne zverejnené v zmysle ust. § 219 ods. 1, 3 CSP.

9. O termíne verejného vyhlásenia rozsudku bol elektronickými prostriedkami upovedomený zástupca žalobcu.

10. Odvolateľ použil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ CSP. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. nesprávne realizovaná manuálna povinnosť súdu a pod.). Podstata odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané či vyplynuli z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je v praxi vykladaný tak, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení súd vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. Omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil právny predpis iný, než ktorý použiť mal alebo ak síce použil správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

11. V prejednáwanej veci odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené. Rozsudku súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo z prednesov účastníkov nevyplnuli a ani inak nevyšli za konania najavo alebo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor. Tiež nebolo zistené, že by na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie alebo použité zákonné ustanovenie nesprávne vyložil. Súd vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, náležite zistil skutkový stav a vykonané dôkazy hodnotil v súlade so zákonom a z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam na ktorých založil aj svoje rozhodnutie, zo zisteného stavu vyvodil aj správny právny záver.

Podľa názoru odvolacieho súdu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne odôvodnený a spĺňa kritériá riadneho odôvodnenia podľa § 220 ods. 2 CSP.

12. Odvolacie námietky odvolateľa boli v prevažnej väčšine už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s nimi dôsledne vysporiadal pri rozhodovaní v danej veci. Ani ďalšie skutočnosti uvedené v odvolaní neumožňujú odvolaciemu súdu prijať iné závery a nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

13. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, ktoré je vyčerpávajúce, preto na neho v plnom rozsahu odkazuje. Pre zvýraznenie správnosti napadnutých výrokov rozsudku odvolací súd dodáva:

14. V predmetnom spore nebolo spornou skutočnosťou, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce zo dňa 28.01.2010 sp. zn. 20C/80/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14.12.2011 sp. zn. 11Co/127/2010 bolo určené, že žalobca je výlučným vlastníkom (aj) nehnuteľností, ktoré žalovaný nadobudol od T. Z. K. Q. na základe kúpnej zmluvy zo dňa 21.12.2005 sp. zn. N 154/2005, NZ 67590/2005, NCRIs 66756/2005 (ďalej len „zmluva zo dňa 21.12.2005“). T. Z. K. Q. sporné nehnuteľnosti nadobudol od žalobcu na základe kúpnej zmluvy zo dňa 02.11.2005 sp. zn. N 107/2005, NZ 51867/2005, NCRIs 51228/2005 (ďalej len „zmluva zo dňa 02.11.2005“).

15. Vyslovením absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 02.11.2005, sa stala neplatnou aj kúpna zmluva zo dňa 21.12.2005.

16. Absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný právny úkon tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky, ani v prípade, že na jeho základe bolo už kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti. Ak je určitý úkon absolútne neplatný, nastáva jeho neplatnosť priamo zo zákona už v čase jeho urobenia.

17. Ani pri uplatnení princípov spravodlivosti a dobrých mravov pri výkone práv a povinností, nemá súd možnosť dodatočne zväžiť, či absolútnu neplatnosť úkonu „uzná“, alebo „neuzná“, (resp. či ju zohľadní, alebo nezohľadní). Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti ex officio).

18. K otázke vplyvu neplatnosti právneho úkonu na práva dobromyseľných nadobúdateľov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 10. februára 2010, sp. zn. I. ÚS 50/2010. Poukázal v ňom na zásadu rímskeho práva (nemo plus iuris ad alienum transferre potest, quam ipse habet), v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného právo, ktoré sám nemá. Zdôraznil, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť.

19. Vo všeobecnosti možno za vlastníka považovať osobu, v prospech vlastníctva ktorej svedčí nadobúdacie konanie („modus“) a zodpovedajúci právny titul (titulus), napr. zmluva. Pokiaľ „titulus“ preukazuje právo inej osoby, než („modus“), je potrebné určiť, kto je vlastníkom. Za vlastníka je v takom prípade považovaný ten, v prospech práva ktorého svedčí nadobúdaci titul. Neplatný právny úkon ale nemá právne následky, aké má platný právny úkon; na jeho základe preto nedochádza k prevodu nehnuteľnosti.

20. I keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľnosti „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov, t.j. aj žalovaného v tomto spore a vo veci pod sp.zn. 6Co/321/2016 na A. M. a vo veci spisovej značky 3Co/46/2018 na M. B. C., ako aj ďalších, svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov „modus“ no chýba im „titulus“. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že jej možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasledujúceho Občianskeho zákonníka). Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky

nepriznáva, a preto odvolací súd zastáva názor, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, ak nárok žalobcu posudzoval podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení.

21. Podľa ust. § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

22. Podľa ust. § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

23. Povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie vymedzená vo všeobecnosti v § 451 ods. 1 OZ je konkretizovaná v ustanovení § 457 OZ. Ide o dve formy získania bezdôvodného obohatenia, a to o bezdôvodné obohatenie získané neplatnou zmluvou alebo zrušenou zmluvou.

24. Pokiaľ ide o neplatnosť zmluvy, treba skúmať, či zmluva je (vôbec) neplatná a ak áno, z akého dôvodu. Pritom treba rozlišovať, či ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, alebo iba o jeho relatívnu neplatnosť.

25. Z neplatnej zmluvy je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo na základe nej dostal. Táto povinnosť je vzájomná, pričom účastníci majú možnosť dohodnúť sa o čase a spôsobe vrátenia toho, čo navzájom dostali. Ak k takejto dohode nedôjde, účastník zmluvy je povinný vrátiť to, čo dostal, v prvý deň po tom, čo ho druhý účastník o vrátenie požiadal. V prípade, keď niečo dostal iba jeden z účastníkov, túto povinnosť má iba on. Ak ide o vzájomnú povinnosť vrátiť to, čo účastníci na základe neplatnej zmluvy už dostali, pri spôsobe vrátenia vzájomných plnení treba vychádzať z § 560 OZ.

26. Nárok na vrátenie kúpnej ceny z neplatnej alebo zrušenej zmluvy je zo zákona podmienený tým, že ide o vzájomnú reštitučnú povinnosť. To platí aj pre opačné prípady, kedy by predávajúci žaloval na vrátenie predanej veci. Aj takejto žalobe by súd mohol vyhovieť len vtedy, keby vo výroku rozsudku mohol vyjadriť synalagmatický záväzok oboch účastníkov neplatnej či zrušenej zmluvy k vráteniu plnení z oboch strán (správa občianskoprávneho kolégia NS ČSR, sp. zn. Cpj 34/74 (R 26/1975)).

27. Podmienkou vzniku práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je to, že sa niekto obohatil na úkor oprávnenej osoby. Pod obohatením v uvedenom zmysle treba rozumieť neoprávnené nadobudnutie majetkového práva, ktoré by inak nadobudla oprávnená osoba. Pod majetkovým právom pritom treba rozumieť nielen nadobudnutie finančnej hotovosti, ale akékoľvek majetkové právo, ktoré je možné vyjadriť v peniazoch. Tým, kto plnenie získal, nie je osoba, ktorá má predmet plnenia aktuálne vo svojej držbe, alebo osoba, ktorá plnenie skutočne spotrebovala, ale ten, komu bolo bez právneho dôvodu plnené.

28. V prejednávanom spore bolo vykonaným dokazovaním preukázané, (a nebolo to ani medzi stranami sporu sporné), že po vyslovení absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 02.11.2005 (a teda následne aj kúpnej zmluvy zo dňa 21.12.2005) došlo ku dňu 02.10.2012 k odovzdaniu sporných nehnuteľností zo strany žalovaného priamo žalobcovi. Rovnako nebolo sporné, že kúpna cena bola žalobcom vrátená predávajúcemu T.. K. a ten ju následne vrátil žalovanému.

29. Pre posúdenie opodstatnenosti nároku žalobcu bolo preto dôležité v prvom rade ustáliť, či na strane žalovaného (ne)došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, či teda on je tým, komu bolo plnené bez právneho dôvodu, plnené z právneho dôvodu, ktorý odpadol alebo plnené z neplatného právneho úkonu (tento titul nebol ustálený ani žalobcom - poznámka odvolacieho súdu).

30. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že na strane žalovaného nedošlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, žiadnym z vyššie uvedených spôsobov.

31. Za predpokladu, že by bol predmetom sporu nárok žalobcu na vrátenie (vydanie) nehnuteľností alebo nárok T.. K. voči žalobcovi na vrátenie kúpnej ceny, uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatného úkonu, by bolo dôvodné. Rovnako by to platilo aj v prípade vzťahu medzi T.. K. a žalovaným. Vykonaným dokazovaním však bolo preukázané, že tak ako T.. K. resp.

žalovaný odovzdal nehnuteľnosti žalobcovi, potom čo žalobca vrátil kúpnu cenu T. K. a ten následne žalovanému.

32. Žalobca si však uplatnil nárok voči žalovanému na vydanie bezdôvodného obohatenia, z dôvodu, že v období od 01.10.2008 do 30.09.2012 nemohol užívať sporné nehnuteľnosti čo je zrejme aj z odôvodnenia podanej žaloby a z odkazu na právne posúdenie žalobcu v zmysle § 451 OZ s tým, že právne posúdenie veci je vždy vecou súdu, pričom výška bezdôvodného obohatenia mala byť vyčíslená vo výške obvyklého nájomného v spornom období a nie ušlého zisku.

33. Ďalej odvolací súd poukazuje na osobitosti spojené s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu v tom znení, že v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľnosti „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov, svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov dobrá viera. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. OZ).

34. Držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou, alebo kto vykonáva právo pre seba. Samotná držba nie je právny ale faktický stav, ktorý však požíva právnu ochranu. Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným (§ 130 ods. 1 OZ). Ak zákon neustanovuje inak, má oprávnený držiteľ rovnaké práva ako vlastník, najmä má tiež právo na plody a úžitky z veci po dobu oprávnenej držby (§ 130 ods. 2 OZ). Vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním (§ 123 OZ).

35. V prejednávanom spore bolo nepochybné, že žalovaný s nehnuteľnosťami, ktoré kúpil na základe kúpnej zmluvy zo dňa 21.12.2005 a mal ich vo svojej moci nakladať ako s vlastnými. Sporné nehnuteľnosti žalovaný užíval ako vlastné v dobrej viere, že mu patria a neužíval ich na podnikateľské účely. Ako vlastník nehnuteľností až do momentu vyslovenia absolútnej neplatnosti právneho úkonu a určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam v spore vedenom na Okresnom súde v Michalovciach sp.zn. 20C/80/2009 bol oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

36. Zákon poskytuje ochranu oprávnenému držiteľovi rovnakú, akú zákon poskytuje vlastníkovi. Táto ochrana mu však patrí len po dobu oprávnenej držby. V prípade oprávnenej držby, má držiteľ voči vlastníkovi nárok na náhradu nákladov, ktoré účelne vynaložil na vec a to v rozsahu zodpovedajúcom zhodnoteniu veci ku dňu vrátenia (§ 130 ods. 3 OZ). Vyslovenie neplatnosti právneho úkonu nemôže byť na ťarchu žalovaného, ktorý v dobrej viere nadobudol sporné nehnuteľnosti, užíval ich ako vlastník so všetkými k tomu zodpovedajúcimi právami a povinnosťami, a následne ich riadne žalobcovi odovzdal.

37. Z uvedeného dôvodu je právne irelevantné, z akého dôvodu malo vzniknúť bezdôvodné obohatenie, nakoľko súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že k vzniku žiadneho bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, ktoré by mal vydať, nedošlo.

38. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že nebol preukázaný vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného a uplatnený nárok teda nehodnotil podľa ustanovení zákona o náhrade škody. Nemožno súhlasiť s výkladom žalobcu, že už doručením žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na Okresný súd v Michalovciach dňa 7.5.2009 žalovaný stratil dobrú vieru a postavenie dobromyseľného držiteľa. Takýto názor by odporoval princípom právnej istoty a viere v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností.

39. Súd prvej inštancie vec posúdil v nadväznosti na odôvodnenie podanej žaloby, vykonané dôkazy, ktoré tvoria obsah súdneho spisu náležitým spôsobom vyhodnotil, pričom dospel k správne právne záveru, že na strane žalovaného nedošlo k vzniku žiadnej z foriem bezdôvodného obohatenia s tým, že rozhodnutie súdu je presvedčivé, keďže súd prvej inštancie svoje rozhodnutie náležite odôvodnil v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP. Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/ a d/ CSP nebol naplnený, nakoľko nepreskúmateľnosť rozhodnutia je inou vadou konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď Stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR z 3.12.2015 uverejneného v Zbierke Stanovísk MS SR a súdov SR 1/2016).

40. Odvolací súd argumentáciu žalobcu týkajúcu sa vydania bezdôvodného obohatenia získaného plnením bez právneho dôvodu a vydanie majetkovej hodnoty za samotné užívacie právo, považuje odvolací súd za nedôvodnú a nenáležitú.

41. Odvolací súd v súvislosti s ochranou vlastníckeho práva dobromyseľného nadobúdateľa poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016. Z uvedeného nálezu vyplýva, že z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany je treba postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke práva pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princíp dobrej viery, dôvery v akty štátu a právnej istoty v demokratickom právnom štáte) a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (princíp nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, t. j. nikto nemôže previesť na iného viac práv, než koľko sám má). Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadnúť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má niesť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.

42. Princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohol byť istým svojim vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu (porovnaj aj R 14/2009). Otázkou dobrej viery takého nadobúdateľa vlastníckeho práva sa tak všeobecné súdy musia vždy riadne zaoberať pri jeho spochybňovaní treťou osobou.

43. Argumentácia žalobcu o vzniku bezdôvodného obohatenia vo výške obvyklého nájomného by pripadala do úvahy iba vtedy, ak by žalovaný po vyslovení absolútnej neplatnosti a vrátení kúpnej ceny, nehnuteľnosti nevydal a naďalej užíval sporné nehnuteľnosti bez uzavretia nájomnej alebo inej zmluvy so žalobcom. Takéto užívanie nehnuteľností by bolo vykonávané bez právneho dôvodu, a teda plnenie takto vzniknuté by predstavovalo majetkový prospech žalovaného získaný plnením bez právneho dôvodu. V prejednávanej spore však takáto situácia nenastala.

44. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov, ako aj z dôvodov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, potvrdil v zmysle § 387 ods. 1 CSP s odkazom na § 387 ods. 2 CSP.

45. Navyše nemožno opomenúť ani existenciu rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 6Co/321/2016 (žalovaný A. M.Q.) a 3Co/46/2018 (žalovaný M. B. C.), týkajúcich sa veci totožného žalobcu a skutkovo, či právne totožných s prejednávanou vecou, ktoré sú odvolaciemu súdu známe z úradnej činnosti, odklonenie od ktorých v prejednáwanej veci by totiž neprispelo k dodržiavaniu princípov právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktoré pri existencii analogického skutkového stavu by na určitú právnu otázku mali dávať rovnaké odpovede.

46. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní plne úspešný a preto má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnému žalobcovi v rozsahu 100% s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP), zohľadňujúc ustanovenie § 251 CSP.

47. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods.2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).